

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Криворізький державний педагогічний університет
кафедра філософії

**Методичні вказівки до вивчення вибірових дисциплін
загальноосвітнього спрямування (бакалаврат)**

Кривий Ріг - 2024 р.

УДК 1(07): 378.147

Методичні вказівки до вивчення вибіркових дисциплін загальносвітоглядного спрямування (бакалаврат) [Електронний ресурс]. Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2024. 50 с. Режим доступу: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/>

Автори:

Абдула А. І., к. філос. наук, доц.

Балута Г. А., к. філос. наук, доц.

Козаченко Н. П., к. філос. наук, доц.

Панафідіна О. П., к. філос. наук, доц.

Мішалова О. В., к. філос. наук, доц.

Брюховецький М.М., к. філос. н., ст. викладач.

Оліфер О.Є., асистент

Рецензенти:

Шрамко Я.В, д. філос. наук, професор.

Панафідін І. О., к. філос. наук, ст. викладач.

Методичні вказівки до вивчення вибіркових дисциплін загальносвітоглядного спрямування (бакалаврат). затверджено на засіданні кафедри філософії «29» листопада 2024 р., протокол № 4

ЗМІСТ

ПРИНЦИП ВИБІРКОВОСТІ В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ЦІННОСТЕЙ	4
ПОЛІТИКИ ВИБІРКОВОСТІ КДПУ: НА ЩО ВАРТО ЗВЕРНУТИ УВАГУ СТУДЕНТУ	9
СТРУКТУРА КУРСІВ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ ФІЛОСОФІЇ В СИСТЕМІ СУЕНК КДПУ (нормативні документи, загальна реалізація, рекомендації при роботі)	15
ОСНОВНІ ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ КАФЕДРИ ФІЛОСОФІЇ (опис змісту дисципліни відповідно до програм та силабусів, особливості, рекомендації до опрацювання)	20
<i>ЕТИКА</i>	20
<i>ЕСТЕТИКА</i>	23
<i>ЛОГІКА</i>	26
<i>СОЦІАЛЬНА ТА ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ</i>	29
<i>КУЛЬТУРОЛОГІЯ</i>	31
<i>РЕЛІГІЄЗНАВСТВО</i>	34
<i>ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ</i>	37
<i>СХОДОЗНАВЧІ СТУДІЇ</i>	40
РОБОТА З ТЕКСТОВИМИ, АУДІО- ТА ВІДЕОМАТЕРІАЛАМИ: МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ	44
ЗАСАДИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	48

ПРИНЦИП ВИБІРКОВОСТІ В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ЦІННОСТЕЙ

Сучасна державна політика в галузі освіти передбачає послідовну трансформацію у напрямку постійного вдосконалення та оптимізації освіти, її відповідності кращим освітнім зразкам, інноваційним стандартам. Ключовою метою освітньої культури є функціонування системи якісної освіти та підтримка шляхів її забезпечення, формування у суспільній думці довіри до освітніх закладів та освітніх результатів, інтелектуальних здобутків, що постають як соціальний національний капітал.

«Метою розбудови та функціонування системи забезпечення якості освіти в Україні є гарантування якості освіти; формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою; постійне та послідовне підвищення якості освіти; допомога закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності у підвищенні якості освіти», – відзначено у ст. 41 [Законі про Освіту](#)¹

Можна по-різному оцінювати якість освіти у соціальних вимірах: як її ефективність, соціальний престиж, набуття необхідних професійних вмінь, гаранта соціального успіху тощо. Закон про освіту визначає якість освіти як «відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг»².

Важливою категорією освітнього стандарту, пов'язаного з поняттям якості освіти є *індивідуальна освітня траєкторія*, яка безпосередньо включена у освітній процес як необхідний показник відповідності вимогам державної політики стосовно забезпечення якісної основи національної освіти і культури. «Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти –

¹ Про освіту : Закон України № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.11.2024).

² Там само.

персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача вищої освіти, що ґрунтується на виборі здобувачем вищої освіти освітніх програм, суб'єктів освітньої діяльності, що їх реалізують, форми і строки здобуття освіти, освітніх компонентів. У вищій освіті індивідуальна освітня траєкторія включає, зокрема, послідовність здобуття освітніх кваліфікацій, академічну мобільність, визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти тощо. [Індивідуальна освітня траєкторія](#) формується здобувачем вищої освіти з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду»³.

Йдеться про забезпечення здобувачами освіти права на вибір крізь призму тлумачення та розуміння понять «*індивідуальна освітня траєкторія*», «*індивідуальна програма розвитку*», «*автономія*», «*академічна свобода*» та ін. Якраз автономність як самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, наукової діяльності здійснюється на засадах свободи слова, думки і творчості, поширення знань. Академічна свобода реалізує соціальну політику і практику формування демократичного освітнього середовища, репрезентує успішні стратегії педагогічної взаємодії як в межах університетської автономії, так і у професійному середовищі майбутнього фахівця. В перших рядках закону трактується поняття академічної свободи. Розглянемо, що це означає. «Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом»⁴. **Стаття 53.** Права та обов'язки здобувачів освіти гарантує *право* здобувачів освіти на реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії.

³ Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу: Закон України № 3642-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3642-20#Text> (дата звернення: 21.11.2024).

⁴ Про освіту : Закон України № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.11.2024).

«1.Здобувачі освіти мають право на: навчання впродовж життя та академічну мобільність; індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання»; При цьому зазначено, що «3. Здобувачі освіти зобов'язані: виконувати вимоги освітньої програми (індивідуального навчального плану за його наявності), дотримуючись принципу академічної доброчесності, та досягти результатів навчання, передбачених стандартом освіти для відповідного рівня освіти; поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм⁵.

Отже студенти мають право обирати навчальні дисципліни в межах освітньої програми та навчального плану. Важливим інструментом формування індивідуальної освітньої траєкторії як одного з чинників успішного соціального сценарію є вибіркові дисципліни. Процедуру вибору дисциплін регулюють статути закладів вищої освіти, «Положення про організацію освітнього процесу». Самі дисципліни безпосередньо включені у освітню програму та навчальні плани.

Основними принципами політики вибіркового дисциплін є:

студентська автономія – студенти обирають дисципліну із запропонованого переліку;

індивідуальна орієнтованість навчання – дисципліни за вибором покликані поглибити знання у обраній галузі, забезпечити додаткові компетентності, відкрити для себе нові дослідницькі, фахові, а також життєві перспективи;

гнучкість навчального процесу – дисципліни, що обирають студенти можуть бути запропоновані різними кафедрами університету. Кафедра філософії пропонує широкий спектр дисциплін за вибором для здобувачів

⁵ Там само.

освітнього ступеня «бакалавр». Дисципліни за вибором, розроблені кафедрою, вдало поєднують класичну філософську основу та сучасні інтелектуальні практики.

Обсяг дисциплін не повинен перевищувати або мінімізувати встановлені межі. Так у Законі зазначено: вибір освітніх компонентів у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обов'язку, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання). При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти, відповідно до положення про організацію освітнього процесу в закладі вищої освіти⁶.

Розглянемо систему переваг вибіркового дисциплін:

вибіркові дисципліни мотивують студентів спробувати свої можливості у іншій сфері, реалізують самостійність рішень і оцінок, підводять до нової оцінки інтелектуальних цінностей і руйнації догматичних стереотипів;

студенти набувають філософських знань як універсальної основи загальних і спеціальних компетентностей, відображених у програмних результатах;

шляхом опанування філософських дисциплін здобувачі реалізують важливу освітню мету, що полягає у формуванні емоційного та естетичного інтелекту, етичного та критичного мислення у сфері логічної культури, здобувають актуальні знання про суспільство, релігію, культуру та сучасні культурні практики;

дисципліни за вибором реалізують принцип додаткової, проте не менш цінної гуманітарної освіти, яка є елементом диверсифікації, тобто надає

⁶ Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу: Закон України № 3642-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3642-20#Text> (дата звернення: 21.11.2024).

конкурентних переваг у професійній сфері, збільшує стратегічні професійні можливості в умовах соціальних змін, життєвих викликів та професійних запитів;

вибіркові дисципліни у найбільшій мірі забезпечують формування навичків *Soft skills* (критичного мислення, креативності, комунікабельності, здатності працювати у команді, проявляти ініціативу тощо), якщо порівнювати їх з іншими, більш формальними, проте обов'язковими дисциплінами;

зміст і структура курсів дисциплін за вибором найбільш повноцінно відповідають критерію міждисциплінарності, поєднанню знань з різних галузей, що сприяє розвитку інтегрального світорозуміння;

викладачі кафедри мають науковий ступінь, значний викладацький досвід, постійно вдосконалюють дослідницький і творчий потенціал, відповідаючи вимогам часу, репрезентують демократичний стиль педагогічної взаємодії, дотримуються вимог професійної культури, колегіальної та академічної етики.

Як засвідчує досвід, випускники з досвідом опанування додаткових дисциплін є більш відповідальними і амбітними, здатними вирішувати складні завдання, адаптованими до мінливого ринкового середовища.

Досвід успішного функціонування університетів за кордоном свідчить, що система вибірових дисциплін є досить ефективним та інноваційним інструментом вдосконалення якості освіти. Ґрунтовно розроблені державні стратегії, а також демократична політика і практика опанування вибірових дисциплін у Криворізькому державному університеті забезпечує гнучкість навчального процесу, робить навчання жвавим, цікавим і корисним; надає здобувачам повноцінну можливість реалізувати принцип академічної свободи, сприяє розвитку їх унікальних особистих якостей, зберігає високий ступінь підготовки до життя в сучасних умовах та додатковий шанс успішної самореалізації у професійній перспективі.

ПОЛІТИКИ ВИБІРКОВОСТІ КДПУ: НА ЩО ВАРТО ЗВЕРНУТИ УВАГУ СТУДЕНТУ

Можливість здійснювати вибір навчальних дисциплін кожним студентом регулюється [Положенням про індивідуальну освітню траєкторію здобувачів вищої освіти у Криворізькому державному педагогічному університеті](#)⁷. Зокрема, індивідуальна освітня траєкторія передбачає вибір здобувачем освітніх компонентів в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою. Здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти. Отже, мінімум 25 відсотків навчальних дисциплін студент обирає сам.

Освітніми програмами підготовки бакалаврів передбачено вибіркові дисципліни загальної підготовки та професійної підготовки. Вибіркові дисципліни кафедри філософії для бакалаврів – це дисципліни загальної підготовки і для того, щоб їх обрати, студенту не потрібно мати спеціальних знань. Це дисципліни загальноосвітнього спрямування, спрямовані на розвиток м'яких навичок та формування загальних уявлень про світ і людину.

Незважаючи на те, що дисципліна має статус вибіркової – вона має обов'язкову звітність – зазвичай залік – і вноситься до залікової книжки з оцінкою і кількістю набраних балів. За вибілковими дисциплінами також буває академзаборгованість і вони впливають на стипендію. Індивідуальний навчальний план – перелік предметів у заліковій книжці студента, формується з урахуванням вимог освітньої програми щодо вивчення її обов'язкових компонентів, освітньої політики Університету та результатів особистого вибору здобувачем вибірових освітніх компонентів. Тобто, як тільки ви обрали дисципліну – вона стала частиною вашого індивідуального

⁷ Положення про індивідуальну освітню траєкторію здобувачів вищої освіти у Криворізькому державному педагогічному університеті (нова редакція). КДПУ: Кривий Ріг, 2024. URL: <https://kdpu.edu.ua/pro-nas/dokumenty-universytetu/normatyvna-baza.html> (дата звернення: 21.11.2024).

навчального плану, а отже, ви повинні її опанувати і у підсумку отримати позитивну оцінку (вище 50 балів).

Залік виставляється за результатами роботи протягом семестру за такою шкалою. Відмінно А/90-100 б. Добре В /80-90 б. Добре С/70-80 б. Задовільно D/60-70 б. Задовільно E/50-60 б. Тим студентам, які отримали менше 50 балів, виставляється у відомість оцінка Незадовільно F або FX (менше 30 б). Таким чином, щоб отримати оцінку в заліковку – треба мати позитивну оцінку вище 50 балів. Це правило справедливе для всіх дисциплін університету.

Якщо у першу відомість ви отримали оцінку «Незадовільно», то вам доведеться перескладати на вищу оцінку, допоки не отримаєте більше 50 балів. Як і нормативні, всі вибіркові дисципліни впливають на успішність студента і на наявність академзаборгованості. Тому потрібно розуміти, що вибіркові дисципліни також потрібно складати вчасно, оскільки вони так само можуть стати причиною для відрахування.

Серед вибіркових дисциплін, які викладає кафедра філософії, ви можете обрати дві. Одна з них буде викладатися в першому семестрі поточного курсу, а інша – в другому. Ви можете обирати серед таких дисциплін як логіка, релігієзнавство, етика, естетика, культурологія, персоналізація освіти, соціальна та політична філософія (крім груп ІС), сходознавчі студії (заочна форма). Групи істориків не можуть обирати курс соціальної та політичної філософії серед вибіркових дисциплін, бо вчать її як нормативну, а отже вони можуть обирати 2 дисципліни серед інших предметів.

Вибір дисциплін студенти здійснюють у квітні. Це означає, що у вересні того ж року ви вже будете вивчати обрані предмети. У березні деканат інформує студентів про те, що скоро їм потрібно буде обрати дисципліни, а у квітні відбувається сам процес вибору.

Для того, щоб вибрати дисципліну, потрібно ознайомитися з переліком дисциплін та їхніми силабусами. Силабус – це коротка характеристика предмету, який ви будете вивчати. Зазвичай в ньому вказано, які теми ви будете вивчати, якими методами навчання будете послуговуватися, які вимоги

висуває викладач до опанування дисципліни і як успішно отримати залік. Каталог вибіркових дисциплін разом із силабусами оприлюднюється на офіційному веб-сайті університету в розділі «Навчання» – «Дисципліни за вибором» до 01 березня. Після знайомства з силабусами студенти обирають дисципліни в системі Moodle.

[Загальноуніверситетські кафедри та відділи / Навчально-методичний відділ / Реєстрація на вибіркові дисципліни 2024-2025 н. р. / Бакалаврат](#)

Для студентів, поновлених на навчання, переведених з інших закладів вищої освіти, з інших освітніх програм, форм здобуття освіти, зарахованих на навчання за іншою спеціальністю, реєстрація здійснюється деканатами факультетів: студенти заповнюють відповідні анкети протягом перших десяти днів навчання, а потім ці анкети передаються одразу в навчально-методичний відділ.

Після того, як студенти здійснили свій вибір, формуються списки груп студентів, які будуть вивчати відповідні дисципліни. Якщо студент не обрав вибірково дисципліну через електронну систему, або не заповнив анкети для вибору дисциплін, його розподілить навчально-методичний відділ на поповнення вже сформованих груп. Студента, який не зробив вибір, скоріш за все, приєднають до тієї дисципліни, яку вибрали більшість його одногрупників.

Будьте готові до того, що разом з вами в групі будуть студенти інших спеціальностей університету, це означає, що вони також обрали цю дисципліну. Групи вибіркових дисциплін мають інші шифри, ніж ваші академічні групи. Зазвичай назви груп – це аббревіатури від назви дисципліни.

☆	📍 Лекція Вівторок, чисельник о 08.00
☆	26.11.2024, 09:30, група Л-2 (МІ, І, ФМ, ФІ), семінар, Брюховецький М.М.
☆	19.11.2024, 09:30, група Л-3 (ТНІ, ПТ, ДВ, ДГ, ДО, ДГ, ЕКО, МХК), семінар, Брюховецький М.М.
☆	19.11.2024, 08:00, група Л-1 (ПНП, ПНА, ПНІ, АЗЛ, АП, УПФ, УАФ), семінар, Брюховецький М.М.

Так, Л-1 і Л-2 – це групи з вивчення логіки, а СПФ-1 або ПО-2 – це групи з вивчення соціально-політичної філософії або персоналізації освіти

відповідно. Ви можете побачити свої групи в системі Moodle, у відповідному курсі вибіркової дисципліни, до якого ви будете зараховані. Знати свою групу важливо, адже це впливає на розклад. В кожному курсі вибіркового дисциплін в Moodle є розділ – «Розклад», де знаходяться посилання на заняття. Лекція проводиться для всіх груп одночасно, а на семінари студенти розподіляються за групами. Якщо ви навчаєтеся за індивідуальним планом і про це є наказ, виданий факультетом, то повідомте про це викладача вибіркової дисципліни і вам буде запропоновано окремий графік навчання.

Вибіркові дисципліни плануються в розкладі для всіх факультетів одночасно. Тому в своєму розкладі ви можете побачити одразу дві або три дисципліни в одній клітинці, це означає, що ваші одногрупники обрали різні вибіркової дисципліни, заняття з яких будуть відбуватися одночасно, але в

Логіка Козаченко Н.П. (лк) вибіркова	Логіка Козаченко Н.П. Культурологія Панафідіна О.П. (лк) вибіркова	
Молекулярна фізика (лк) Здешиц В.М.	Культурологія Панафідіна О.П. (пр) вибіркова	
Логіка(пр) Брюховецький М.М.	Логіка(пр) Брюховецький М.М. Етика(лк) Балута Г.А.	Логіка(пр) Брюховецький М.М. Соціальна та політична філософія(лк) Абдула А.І.

різних групах і з різними викладачами. Будьте уважні і відвідайте саме ту дисципліну, яку ви обрали і на яку ви зараховані в Moodle.

Для того, щоб точно знати, в якій ви групі з вибіркового дисциплін, або якщо ви часом забули, яку дисципліну обрали, зверніться до деканату. Також однозначною ознакою того, що ви обрали певну дисципліну є те, що вас зараховано до відповідного курсу в Moodle.

Всі вибіркової дисципліни підпадають під дію [Положення про організацію освітнього процесу в Криворізькому державному педагогічному університеті](#). Тому для них повністю діють такі пункти положення.

2.7.5. Індивідуальний навчальний план розробляється на кожний навчальний рік за семестрами. При цьому навчальне навантаження здобувача має бути виконано в повному обсязі.

2.7.6. За виконання індивідуального навчального плану відповідає здобувач. Виконання індивідуального навчального плану передбачає:

– відвідування навчальних занять відповідно до затвердженого розкладу занять (індивідуального графіка навчання),

– успішне складання поточного та підсумкового контролів у терміни, визначені графіком освітнього процесу .

Оскільки всі вибіркові дисципліни кафедри філософії наразі передбачають дистанційне вивчення, то заняття з вибірових дисциплін також регламентуються [Положенням про використання технологій дистанційного навчання в освітній діяльності КДПУ](#)⁸. Таким чином, згідно пункту 2.12 згаданого положення – участь студента в навчальних заняттях у синхронному режимі з використанням технологій дистанційного навчання передбачає увімкнення камери та використання мікрофону задля постановки запитань викладачеві або відповіді на поставлене запитання.

Шановні студенти, будь ласка, забезпечте собі якісне опрацювання дисциплін. Для цього потурбуйтеся про наявність робочої відеокамери та мікрофону. Намагайтеся працювати зі стаціонарного комп'ютера чи ноутбуку, оскільки дуже важко працювати з телефону, тим паче існують такі види робіт, які з телефону виконувати незручно (наприклад, робота з гуглдокументами чи дошкою zoom).

Однією з основних вимог до роботи студента на заняттях – є його присутність і його однозначна ідентифікація. Тому:

- ви маєте бути присутніми на заняттях;

- у вас має бути увімкнена камера;

- ваше ім'я та прізвище мають відповідати дійсності і бути написані українською мовою або латиницею.

⁸ Положенням про використання технологій дистанційного навчання в освітній діяльності КДПУ. КДПУ: Кривий Ріг, 2021. URL: <https://kdpu.edu.ua/pro-nas/dokumenty-universytetu/normatyvna-baza.html> (дата звернення: 01.11.2024).

Підсумовуючи, зазначимо, що вибіркові дисципліни кафедри філософії – це прекрасний спосіб розширити свій світогляд, набути загальних та інтегральних компетентностей, прокачати м'які навички. Це дисципліни, опанування якими дозволить вам стати цікавим співрозмовником, широко освіченим фахівцем, ерудованим і критичним опонентом у дискусії. Для цього, будь ласка, відвідайте заняття, готуйтеся до них і приймайте участь в обговоренні. За таких умов ви зможете отримати задоволення та користь від дисципліни і отримати залік.

Вибіркові дисципліни кафедри філософії, як і дисципліни інших кафедр, є обов'язковими компонентами вашого індивідуального навчального плану, тому, ви зобов'язані опанувати вибрані вами дисципліни. Задля цього, обов'язково контролюйте свій розклад, наявність відповідних курсів в Moodle, а у разі виникнення невідповідностей звертайтеся до викладача або в деканат. Своєчасно готуйтеся до вибраних дисциплін, відвідайте і продуктивно приймайте участь у заняттях. Шанобливе і уважне ставлення до своєї індивідуальної освітньої траєкторії дасть вам змогу не тільки вчасно отримати заліки з обраних дисциплін, але й стати дійсно освіченою людиною.

СТРУКТУРА КУРСІВ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ ФІЛОСОФІЇ В СИСТЕМІ СУЕНК КДПУ

(нормативні документи, загальна реалізація, рекомендації при роботі)

Викладання дисциплін за вибором здійснюється на основі таких положень:

1. Положення про організацію освітнього процесу КДПУ (редакція від 14.11.2024) ([Завантажити](#));
2. Кодекс академічної доброчесності КДПУ ([Завантажити](#));
3. Положення про індивідуальну освітню траєкторію здобувачів вищої освіти у КДПУ ([Завантажити](#));
4. Порядок навчання студентів за індивідуальним графіком у КДПУ ([Завантажити](#));
5. Положення про систему оцінювання навчальних досягнень студентів у КДПУ (редакція від 14.11.2024) ([Завантажити](#));
6. Положення про загальні засади організації самостійної роботи студентів у КДПУ (редакція від 14.11.2024) ([Завантажити](#));
7. Положення про робочу програму та силабус навчальної дисципліни у КДПУ ([Завантажити](#));
8. Положення про порядок визначення результатів навчання, здобутих здобувачами вищої освіти шляхом неформальної та інформальної освіти ([Завантажити](#))

Рекомендуємо ознайомитися з ними задля кращої взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу.

Нагадуємо, що студент обирає дві вибіркові дисципліни, викладання яких забезпечує кафедра філософії. Кожна навчальна дисципліна розраховано на семестр і завершується заліком. В кожному семестрі може бути тільки одна вибірка дисципліни. Наприклад, студент обрав логіку і культурологію. В I семестрі буде викладатися логіка, в II семестрі – культурологія або навпаки. Розподіл студентів після обрання ними дисциплін здійснює навчально-

методичний відділ. Кафедра філософії не несе відповідальності за формування студентських груп.

Алгоритм зарахування студентів на вибірково дисципліну

1. Вибір студентами вибірових дисциплін (квітень).
2. Формування списків груп для вибірових навчально-методичним відділом. Нагадуємо, що групи в межах вибірових дисциплін мають інший шифр, відображаючи назву дисципліни. Наприклад, шифр Л-1 означає, що здобувач вивчає логіку і зарахований в групу 1 на цей семестр.
3. Розпорядження з усіма списками навчально-методичний відділ надсилає на кафедру філософії.
4. Викладачі кафедри або кафедральний менеджер здійснюють зарахування здобувачів на електронний курс СУЕНК КДПУ (Moodle) перед початком семестру. Перевіряйте списки курсів у Moodle на початку семестру.

Список вибірових дисциплін (для денної форми освіти)

1. Естетика
2. Етика
3. Культурологія
4. Логіка
5. Персоналізація освіти
6. Релігієзнавство
7. Соціальна та політична філософія

Список вибірових дисциплін (для заочної форми освіти)

1. Естетика
2. Етика
3. Логіка
4. Релігієзнавство
5. Сходознавчі студії

Рекомендації для ефективного вивчення вибіркових дисциплін в СУЕНК КДПУ (Moodle)

Перейдіть на електронний курс вибіркової та ознайомтеся з розділом «Загальне».

У форумі «РОЗКЛАД» побачите інформацію про лекції та семінари й посилання на онлайн-конференцію.

The screenshot shows the 'Загальне' (General) section of a Moodle course. It features a table titled 'Загальна інформація про навчальну дисципліну "Синдознавчі студії"' (General information about the discipline "Synology Studies"). Below the table are several links for additional resources.

Загальна інформація про навчальну дисципліну "Синдознавчі студії"	
Загальний обсяг годин	90
Загальний обсяг кредитів	3
Форма звітності	Залік
Максимальна кількість балів за поточну роботу	100
Розподіл балів за поточну роботу	Завдання самостійної роботи (тести в Moodle) - до 64 балів. аудиторна робота (семінарські заняття) - 10 балів. надрукування лекцій до 6 балів. виконання творчого проєкту - до 20 балів. ДЕТАЛЬНІШЕ

Below the table, there are several links:

- Відомості про викладача
- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус навчальної дисципліни (редагувати URL-посилання)
- Список рекомендованих джерел
- Посилання на відеоконференцію (ідентифікатор конференції: 845 1135 0129)

At the bottom, it shows the access code: Код доступу: 792201 and a note: Заняття проводиться згідно з розкладом.

- Таблиця «Загальна інформація про навчальну дисципліну» дає уявлення про розподіл балів, кількість аудиторних та самостійних годин та контрольні заходи (залік або екзамен).

- Відомості про викладачів містять ім'я та прізвище й контактну інформацію викладачів, які викладають цю дисципліну. Якщо виникає проблема з вивченням курсу, одразу звертайтеся до викладача. В цьому

списку може бути подано кілька викладачів, тому проте перед тим, як зв'язуватися з викладачем перевірте факультетський розклад і дізнайтеся, хто на вашому факультеті забезпечує викладання цієї дисципліни. Рекомендуємо зв'язатися з викладачем через месенджер.

- Основні документи з детальним описом навчальної дисципліни – програма і силабус – також розміщені в розділі загальне. Там міститься уся вичерпна інформація.
- Також зверніть увагу на Списки рекомендованих джерел. Як правило, викладачі рекомендують основну літературу по курсу з гіперпосиланнями для завантаження. Завантажте собі базові джерела.
- Також в розділі «Загальне» може бути інша інформація: оголошення, списки студентів по групах, посилання на робочу групу у Viber і/або Telegram, до яких рекомендуємо доєднатися.

Електронний курс навчальної дисципліни, як правило, організований тематично. Кожна тема містить таку інформацію: лекції (тема лекцій, основні питання, конспекти лекцій, презентації чи інші матеріали); семінари (питання до семінарів з джерелами й завданнями); опис завдань самостійної роботи з описом контрольних заходів. В межах теми також можуть бути різні додаткові завдання (презентації, творчі проєкти).

Приклад теми з курсу «Естетика». Зверніть увагу: синім кольором вибілені сторінки з описом завдання. Червоним –

тестові заходи. До кожної теми курсу є самостійна робота. Спочатку ознайомтеся із завданням самостійної роботи (сині іконки), а потім переходьте до виконання (червоні іконки). **ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:** самостійна робота не виконується у вигляді написання конспектів до певної теми, а передбачає тести, створення презентацій чи проходження коротких електронних курсів на інших платформах. **Читайте уважно завдання самостійної роботи. Якщо виникають запитання щодо звітності, перед початком виконання самостійної роботи проконсультуйтеся з викладачем!**

Наприкінці електронного курсу може бути розміщена інформація щодо ліквідації академічної заборгованості, виконання творчих завдань, якщо це передбачено програмою, визнання сертифікатів неформальної освіти, додаткові завдання для студентів з індивідуальним графіком навчання і т.д.

Вчасно виконуйте усі завдання. Дотримуйтеся строків здачі. При виникненні запитань, одразу уточнюйте необхідну інформацію у вашого

викладача. Запорука вашого успіху – це ваша активність і вчасно поставлене викладачеві запитання.

ОСНОВНІ ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ КАФЕДРИ ФІЛОСОФІЇ
(опис змісту дисципліни відповідно до програм та силабусів,
особливості, рекомендації до опрацювання)

ЕТИКА

Загальний опис дисципліни

Предметом філософської дисципліни Етика є людська поведінка у всій її багатоплановості, але на відміну від інших гуманітарних дискурсів, етика досліджує поведінку людини, обумовлену свободою її вибору. Таким чином, етику можна мислити як розумну поведінку у сфері свободи.

Навчальна дисципліна за вибором обґрунтовує значущість моральної культури у професійній педагогічній діяльності, аналізує етичний дискурс як теорію і практику моральних рішень, доводячи їх ефективність. Протягом тривалого часу філософи намагались зрозуміти в чому полягає таємниця моралі як системи правил, розглянути її сутність, походження, значущість у соціальному житті. Чому етичні норми є важливими? Як етика впливає на життя суспільства і людини загалом? Чому етичні цінності мають статус загальнолюдських або ж універсальних. Що таке моральна дилема? *Курс охоплює опанування категорій «естетичні явища», «естетична оцінка», «естетичний смак», «естетичні та художні цінності», «стиль», «інструменти художнього формотворення» та ін.* Термін “етика” формується на основі давньогрецького еквіваленту *ethos* (“етос”), що позначав «спільне житло, місце перебування», а пізніше його значення окреслювало «звичку, темперамент, звичай». Згодом етика трактується як узвичаєна належна поведінка. Смісловим ядром етики є мораль (благо): уявлення про належне, оцінка ситуації крізь призму «добра і зла». Греки розуміли благо як онтологічну константу, встановлену богами, високо цінували чесноти мужності, мудрості, справедливості. Арістотель розкрив сенс етики у якості політичної науки, яка забезпечує принципи соціального устрою. Саме етичні цінності обумовлюють соціокультурну специфіку країни, її успішність,

стабільність, стійкі пріоритети. З часом виникає дискусія, пов'язана з переоцінюкою моральних цінностей крізь призму «здорового глузду», прагматизму та раціональності. Формується індивідуальна етика з тяжінням до прагматичного бачення моральних явищ. Наскільки це безпечно, чи, навпаки, корисно? Чи можна погодитись з таким явищем як «моральне зло», дегуманізація особистості? Частиною моральної філософії є класичні етичні проблеми, які мають таку назву, бо вирішують «вічні теми»: проблему добра і зла, справедливості, свободи сенсу життя та щастя. Сучасна етика є практично-орієнтованою, тому називається «прикладною», «практичною» або практичною філософією. Аргументи прикладної етики пов'язані з безпосередньою діяльністю людини у біосоціальной сфері, оскільки наслідки діяльності людини є результатом її етичного мислення як такого, що обирає найбільш доцільний варіант морального вибору. Прикладна етика є міждисциплінарною, її напрями (екологічна, біоетика, політична, професійна, інформаційна та ін.) є взаємопов'язаними.

Цікавим і важливим напрямом етичного дискурсу є етикет як система правил, інструмент успішної взаємодії. Існують різні форми етикетної поведінки в залежності від контексту її прикладення. Безумовно важливим у професійній сфері є професійна етика та етикет. Чому він виник? Які його форми, особливості?

У підсумковому сенсі йдеться про формування етичного мислення, розуміння цінності моральних рішень, що є точкою відліку у формуванні професійної культури майбутнього фахівця: педагога, науковця, політика. Етичні знання є передумовою створення сприятливого освітнього середовища, належного спілкування у професійній сфері, мінімізації булінгу, розуміння значущості етичного мислення та етичної поведінки. Репрезентація курсу за вибором реалізує широкий спектр пізнавальних і творчих можливостей і забезпечує:

формування загальних та спеціальних компетентностей у світлі державної політики функціонування системи забезпечення якості освіти;

принцип організації політики вибіркової: академічної свободи та індивідуальної освітньої траєкторії в університеті;

сприяє правильній оцінці етичних ситуацій у професійній діяльності.

Практичні поради та рекомендації до опрацювання курсу

Вчасне і правильне опрацювання курсу забезпечує ефективний результат: успішний залік, що має високий бал. Це не складно, як здається на перший погляд.

Політика курсу та критерії оцінювання є досить зрозумілими, їх опис поданий у програмі та силабусі – супровідних документах курсу, схвалених кафедрою і затверджених. Кожна вибіркова філософська дисципліна є сама по собі унікальною, значущою і кожна з них має свою систему переваг. Якщо ви обрали курс, що відповідає вашим уподобанням – індивідуальній освітній траєкторії, перегляньте список порад, які можуть бути слухними:

- Кожен елемент курсу (лекції, семінари, самостійна та індивідуальна робота) є важливим, оскільки відповідає його загальній концепції або інформаційній основі, тобто пов'язаний з нею. Для початку варто ознайомитись з логічною структурою курсу – це послідовність тем лекційних і семінарських занять, їх структурна обробка, змістові межі, інформаційне наповнення;
- Опрацювання лекцій має на меті не тільки відвідування, що є дійсно важливим, а й активне слухання або ж співучасть;
- Семінарська робота включає орієнтовні питання для опрацювання і організована таким чином, що кожен зі здобувачів може проявити свої знання, вміння розкрити питання, обґрунтувати власну точку зору. Також як альтернативний варіант: семінарська робота організована як тести, якщо здобувач в силу обставин не зміг відвідати курс, повідомивши про це викладачу.
- Реалізація індивідуально-орієнтованого підходу передбачає виконання індивідуальної роботи у формі презентацій, доповідей та інших форм

аудиторної роботи з пропонованого списку тем, а також консультування. Вчасно і якісно підготовлені презентації демонструють ваші навички і вміння майбутнього педагога, тобто презентаційну компетентність, є пробною версією майбутньої викладацької практики.

- Самостійна робота організована у формі тестів, які виконуються протягом курсу.
- У підсумку на основі здобутих балів формується результат.

ЕСТЕТИКА

Загальний опис дисципліни

Предметом філософської дисципліни «Естетика» є чуттєве пізнання, сфера естетичних явищ. Зміст дисципліни додає нових знань і вмінь стосовно розуміння сутності і важливості естетичного інтелекту та естетичної діяльності, що має на меті перетворення дійсності за законами краси. Естетична діяльність відтворює ціннісне світовідношення і у своїй суті пов'язана з усіма проявами людської діяльності, проте має ряд особливостей, які пропонує розглянути курс навчальної дисципліни за вибором.

Також естетичні знання є підґрунтям професійної естетики, загальнолюдської культури. Курс охоплює опанування провідних естетичних категорій: *«естетичний смак», «естетична оцінка», «естетична цінність», «естетичний досвід», «естетичний горизонт», «стиль» тощо.*

В чому полягає цінність естетичного інтелекту та естетичного досвіду? Відповідь є такою: сфера естетичного досвіду включає закони гармонії та принципи організації цілого, почуття досконалого, що у підсумку формує результат – естетичний зразок, критерії належного.

Можна переглянути різні погляди на завдання естетики. Наприклад, О. Баумгартен та І. Кант у якості естетичної мети розглядали дослідження і формування естетичного смаку, А. Н. Уайтхед Е. Берк, Дж. Раскін трактували естетику як джерело виховання чеснот характеру, Дж.Е.Мур та представники постмодернізму акцентували на естетичних проявах життя як найбільш

цінних, що несуть у собі риси людяності.

Естетична реальність створюється за допомогою цілого ряду філософських концептів, інструментів, способів естетичних практик, які досліджуються естетикою. Якими є інструменти художнього формотворення? Ключовим поняттям естетики є естетична цінність – необхідна умова творення естетичної реальності. Що таке естетична цінність? Чому ми відокремлюємо естетичні і художні цінності?

Сучасні дослідження зокрема П. Браун обґрунтовує цінність емоційного інтелекту, естетичного смаку у економічній сфері, бізнес-стратегіях, посиляючись на досвід роботи у відомих компаніях. Інші дослідники, зокрема П. Ферручі, розглядають терапевтичні ефекти естетичних практик.

Формами естетичної діяльності є мистецтво та дизайн. В чому полягає сутність мистецтва? Чому це філософське питання, на яке намагається дати відповідь В. Беньямін, А. Данто, М. Дюшан та ін. Що таке якісний дизайн? Якими є критерії гарного дизайну? Чому філософське визначення дизайну є відмінним від його інших означень? Що виражає стиль і в чому його цінність? Чому виникає мода з її закономірностями?

У курсі наведені аргументи про неможливість продукування якісних культурних результатів без відповідних естетичних знань і вмінь, оскільки естетика формує критерії «гарного мислення», якому притаманна інтегрованість, індивідуальна оцінка, креативність; дається відповідь на питання: чому естетичні знання є цінними? Про що свідчить естетичний смак? Що таке стиль і що він відображує? Метою навчання є опанування інформації, що сприяє індивідуальному розвитку у структурі індивідуальної освітньої траєкторії. Естетично-орієнтовані освітні практики є значущою частиною класичних освітніх програм, тому посідають одну з ключових позицій у освітніх системах.

У підсумковому сенсі йдеться про формування естетичного смаку, можливості розкриття власних талантів і творчих здібностей. Курс є досить цікавим і корисним і забезпечує:

формування загальних та спеціальних компетентностей у світлі державної політики функціонування системи забезпечення якості освіти;

принцип організації політики вибірковості: академічної свободи та індивідуальної освітньої траєкторії і університеті;

розуміння значущості розвиненого естетичного інтелекту у сучасному світі;

Практичні поради та рекомендації до опрацювання курсу

Вчасне і правильне опрацювання курсу забезпечує ефективний результат: успішний залік, що має високий бал. Це не складно, як здається на перший погляд.

Політика курсу та критерії оцінювання є досить зрозумілими, їх опис поданий у програмі та силабусі – супровідних нормативних документах курсу, затверджених кафедрою. Кожна вибіркова філософська дисципліна є сама по собі цікавою, значущою і кожна з них має свою систему переваг. Якщо ви обрали курс, що відповідає вашим уподобанням, мотивує, сприяє індивідуальній освітній траєкторії, перегляньте список порад, які можуть бути слухними:

- Кожен елемент курсу (лекції, семінари, самостійна та індивідуальна робота) є важливим, оскільки відповідає його загальній концепції або інформаційній основі, тобто пов'язаний з нею. Варто ознайомитись з логічною структурою курсу – це послідовність тем лекційних і семінарських занять, їх структурна обробка, змістові межі, інформаційне наповнення;
- Опрацювання лекцій має на меті не тільки відвідування, що є дійсно важливим, а й активне слухання, обговорення, дискусію;
- Семінарська робота включає орієнтовні питання для опрацювання і організована таким чином, що кожен зі здобувачів може проявити свої знання, вміння розкрити питання, обґрунтувати власну точку зору. Також семінарська робота організована як система тематичних тестів, якщо

здобувач в силу причин не зміг відвідати курс і повідомив про це викладача.

- Реалізація індивідуально-орієнтованого підходу передбачає виконання індивідуальної роботи у формі презентацій, доповідей та інших форм аудиторної роботи з пропонованого списку тем, консультування з викладачем. Вчасно і якісно підготовлені презентації демонструють ваші навички і вміння майбутнього педагога, педагогічний хист, є однією з практичних спроб майбутньої викладацької практики.
- Самостійна і семінарська робота організовані у формі тестів, які виконуються протягом курсу.
- У підсумку на основі здобутих балів формується результат.

ЛОГІКА

Загальний опис дисципліни

Логіка – невід’ємний елемент класичної освіти від початку формування освітньої системи. Логіка виявляє загальні форми і прийоми інтелектуальної діяльності, тим самим створюючи основний інструментарій абстрактного мислення. Свого часу І. Кант назвав логіку «цензурою думки», маючи на увазі, що логіка забезпечує впорядкованість, структурованість та узгодженість інтелектуальної діяльності. Впровадження логічних знань у педагогічній діяльності має велике значення для формування критичного та раціонального мислення учнів. Робота педагога полягає не тільки у переданні знання, а й у виробленні в учнів навичок самостійного оволодіння знаннями та критичного аналізу інформації. Вивчення курсу логіки передбачає подальше застосування отриманих знань у професійній педагогічній діяльності, вчитель повинен вміти сам і навчити учнів: раціонально формулювати власну думку, встановлювати логічні зв’язки між частинами висловлювання, тексту, міркування; критично оцінювати інформацію, переглядати її на предмет неузгодженості, виявляти та ліквідувати виявлені суперечності; коректно будувати аргументацію власної думки, спростовувати хибні тези та знаходити

помилки в аргументаціях інших; правильно формулювати означення, встановлювати суттєві та несуттєві ознаки явищ та предметів, підводити під поняття, виконувати інші операції над поняттями; пояснювати властивості явища, коректно виводячи їх з означень та наявної інформації, проводити аналогії, робити адекватні прогнози та припущення.

Практичні поради та рекомендації до опрацювання курсу

Логіка – одна з класичних дисциплін кафедри філософії. Курс логіки зорієнтований на виконання практичних завдань і розв’язування логічних задач. Таким чином, курс передбачає мінімум теоретичного навантаження, але значно навантажений практично. З одного боку, логіка може здатися найпростішою з вибіркових предметів, але з іншого – логіка вимагає уважності і акуратності у виконанні завдань. Більш того, сам курс організований так, що основна вимога до студента – відвідування занять і вчасне виконання завдань.

Курс логіки повністю організований в системі Moodle, він триває 1 семестр і завершується заліком. Всі студенти розподілені на групи Л-1, Л-2 і так далі. Один раз на два тижні у всіх груп одночасно відбувається лекція, так само – один раз на два тижні для кожної групи окремо – практична робота. Всього за семестр 9 лекцій та 9 практичних. Розклад занять оприлюднено у факультетському загальному розкладі та для кожної групи у Moodle в розділі «Розклад», де також знаходяться посилання на заняття. Для швидкого вирішення поточних питань студенти, які обрали логіку, можуть доєднатися до групи в інтернет-месенджері, посилання на яку знаходиться на початку курсу в Moodle.

Для самоорганізації студента при вивченні курсу логіки, варто завести зошит для конспектів. Достатньо зошита на 36 сторінок: його вистачить і для лекцій і для семінарів, якщо спочатку писати лекції, а з серединки – семінари. До того ж такий варіант конспектування дуже вдалий, оскільки буде зручно підглядати в конспект лекції на практичному занятті. Досить часто студенти

питають, чи можна вести електронний конспект лекцій та практичних з логіки? Відповідь: так, можна, але це не дуже зручно, оскільки матеріал містить багато формул і графічних завдань, їх простіше написати від руки, аніж набрати. Але, по суті, мета конспекту – дати студенту достатньо матеріалу для виконання завдання.

Лекція з логіки представляє собою необхідний теоретичний матеріал, який обов'язково треба опрацювати і мати у доступності на практичному занятті з логіки. Лекцію потрібно конспектувати у зошит (лекції не дуже об'ємні, тому це не важко, але корисно). Контроль відвідування лекції відбувається шляхом виконання тестових завдань. Тест до лекції – обмежений за часом, він відкривається одразу після лекції і є доступним до виконання до кінця відповідної доби, тобто до 23.59 дати поточної лекції. Тест до лекції має дві спроби і має на меті перевірити і закріпити отримані на лекції теоретичні відомості, які будуть необхідні студентам при розв'язуванні задач з відповідної теми. Кожен тест до лекції – 2 бали.

На практичному занятті студенти разом з викладачем розв'язують логічні задачі за темою попередньої лекції. Завдання і хід розв'язування задачі потрібно конспектувати в зошит. Тема практичної роботи завжди повторює тему лекції, тому на практичці студент обов'язково повинен мати під рукою лекційний матеріал – в цьому допоможе законспектована в зошиті лекція. За 15 хвилин до кінця практичного заняття в системі Moodle відкривається тест з контрольною роботою, в якій студентам потрібно розв'язати задачу точнісінько такого самого типу як на занятті. Розв'язок треба виконати на листочку, сфотографувати і прикріпити в Moodle. Викладач перевірить і виставить оцінку:

- студент був на занятті і правильно розв'язав контрольну роботу – 9 балів,
- студент був на занятті і розв'язав контрольну роботу з помарками – 6 балів,
- студент був на занятті, розпочав, але не розв'язав контрольну роботу – 3 бали.

Як видно, в розподілі балів за контрольну враховані відвідування практичних занять.

0 балів можна отримати за контрольну роботу в таких випадках: студент не був на занятті, але прийшов виконувати контрольну роботу – 0 балів, студент використав сторонню допомогу, в тому числі й ШІ, для розв’язання задачі – 0 балів.

Курс логіки також містить 4 теми для самостійного опрацювання. Кожна самостійна робота – 5 балів. Для того, щоб виконати завдання самостійної роботи, потрібно ознайомитися з відповідним теоретичним матеріалом (він прикріплений до тесту) і дати відповіді на питання тесту. Самостійні роботи потрібно виконати до останнього тижня навчання (зазвичай це приблизно 10 грудня).

Бали, які студент набрав за семестр в системі Moodle, – це і є його бал для заліку. Мінімальний бал для отримання «зараховано» – 50 балів.

Перескладання поточних тестів за лекціями та контрольних робіт допускається лише у виключних випадках. Для додаткового ознайомлення, або відпрацювання пропущених занять можна використовувати навчальний посібник «Логіка: теорія, практика і самостійна робота», посилання на який розміщене в курсі Moodle. В кінці курсу Moodle розміщені відеоінструкції для розв’язання задач.

СОЦІАЛЬНА ТА ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Загальний опис дисципліни

Курс соціальної та політичної філософії зорієнтований на розгляд низки актуальних понять, тем та проблем, необхідних для розуміння сутності сучасного суспільства та цивілізації, соціальних і політичних перетворень, процесів та явищ, які в значній мірі визначають життя кожної людини. Для того, щоб свідомо діяти в суспільному середовищі, приймати відповідальні рішення, розуміти, чому дійсність далека від ідеалу, необхідно критично осмислити принципи і цінності, на яких ґрунтується суспільство, бачити

закономірності, які визначають їхнє функціонування. Сприяти цьому покликаний запропонований курс, який допоможе знайти відповіді на такі питання:

- Що являє собою суспільство та на яких засадах виникає держава?
- В якій мірі держава є втіленням, з одного боку – свободи, прогресу, розуму та порядку, а з іншого – війни, насилля, капіталу та жадоби до влади?
- Якщо держава виявляє себе як «необхідне зло», то як це зло мінімізувати?
- Чи можливі альтернативи сучасному політичному ладу та державі, чи можливе взагалі суспільне життя без держави?
- Що являє собою демократія, на яких засадах вона ґрунтується, чи є владою більшості, які має недоліки та альтернативи?
- Чи є свобода фундаментальною цінністю суспільства і чи можна її поставити вище за справедливість? Якими мають бути «суспільство свободи», «суспільство рівності» або «суспільство справедливості»?
- Що таке тоталітаризм, як він виникає, які несе небезпеки і чи може він повернутися (якщо він дійсно зник)?
- Що являє собою сучасне суспільство в системі понять: «повстання мас», «відкритість до змін», «тотальний контроль», «ринковий лібералізм», «інформація», «знання»?
- Чи можливий «вічний мир» та «справедлива війна»?

У процесі проходження курсу студенти відвідують лекції, виступають на семінарських заняттях (готують презентації чи усні доповіді), під час яких обговорюють важливі питання соціальної та політичної філософії. Самостійні роботи опрацьовуються у вигляді тестів, а також написання есе і тез за деякими першоджерелами. Також передбачаються заохочувальні бали за активну роботу під час семінарів.

Практичні поради та рекомендації до опрацювання курсу

На що варто звернути увагу:

- відвідування занять є запорукою успішного отримання заліку;

- самостійні роботи (переважно це тести) можна виконати у будь-який час у системі MOODLE;
- під час виступів на семінарах бажано використовувати презентації;
- поточні оцінки можна подивитись у журналі, який доступний за покликанням на сторінці курсу;
- студенти, які оформили індивідуальний план / мають багато пропусків мають відпрацювати лекції та семінари до останнього дня занять у формі додаткових завдань за узгодженням з викладачем;
- для отримання додаткових балів можна використовувати консультації.

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Загальний опис дисципліни

Культурологія є філософською дисципліною, яка має яскраво виражений міждисциплінарний характер в силу широти предмету свого вивчення. Культурологія розглядає культуру в усіх аспектах її прояву, тому вона тісно пов'язана як з іншими філософськими дисциплінами (релігієзнавство, етика, естетика), так і з розділами передусім практичної філософії (філософська антропологія, аксіологія, соціальна та політична філософія, філософія історії). Ця дисципліна також пов'язана з соціологією, політологією, економічною теорією, соціальною психологією, філологією й мистецтвознавством.

Якщо загально окреслювати сенс вивчення культурології, то можна сказати, що вона є надзвичайно актуальною в контексті розуміння тенденцій розвитку сучасного полікультурного світу. Проте найважливішим є те, що ви зможете оволодіти знаннями, уміннями та ціннісними орієнтаціями, які розкривають суть загальнокультурної компетентності. Це передбачає, з одного боку, спроможність безконфліктно співіснувати й успішно взаємодіяти з людьми, які належать до інших етнічних, релігійних, вікових, гендерних, лінгвістичних культурних груп і які мають відмінні уявлення про правильний спосіб життя. З іншого боку, вивчення культурології орієнтує на важливість вміння розпізнавати культурні універсалиї з-поміж величезного різноманіття

конкретних культурних проявів і відрізнити їх від того, що може бути названим антикультурою, що є неприйнятним з огляду на загальнолюдські цінності.

Курс культурології передбачає три змістові блоки та вісім тем, з яких програмою дисципліни передбачені лекційні, семінарські заняття та самостійні роботи. Тривалість курсу – один семестр, протягом цього періоду один раз на два тижні відбувається спільне лекційне заняття для всіх студентів, які обрали культурологію як вибіркову дисципліну, а також один раз на два тижні проводиться семінар в кожній групі (всі студенти рівномірно розподіляються на групи К-1, К-2, К-3). Вагомою особливістю культурології є можливість залучення до обговорення на семінарських заняттях рекомендованих художніх фільмів як ілюстрації чи моделі для аналізу за допомогою теоретичного матеріалу, отриманого на лекціях та здобутого внаслідок опрацювання питань семінарського заняття. Це полегшує опанування теоретичного матеріалу, допомагає легко та в інтерактивній формі закріпити навчальний матеріал і прокачати вміння та навички комунікації, аналізу, візуалізації, медіації і дизайн-мислення. Також родзинкою курсу є декілька надзвичайно цікавих й інформативних курсів з-поза меж університетської платформи Moodle («Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності»; «Факт-чек: довіряй-перевіряй»; «Жінки та чоловіки: гендер для всіх» від навчальної платформи Prometheus), які зараховуються студентам як виконання самостійної роботи за умови надання відповідних сертифікатів про проходження онлайн-курсів.

До основних завдань, які студенти разом з викладачем мають виконати по завершенню курсу, відносяться наступні: сформувати цілісне уявлення про культуру як системний і динамічний символічний феномен; виявити основні тенденції розвитку сучасної культури через порівняння із традиційною культурою; з'ясувати причини і наслідки динамізації сучасної культури; знайти основу для розуміння спрямованості розвитку різних сфер сучасної культури при переході від індустріального до інформаційного типу

суспільства; проаналізувати вплив сучасної інформаційної революції на функціонування економіки, політики, медійної сфери, освіти, приватного життя тощо.

Практичні поради та рекомендації до опрацювання курсу

Важливо звернути увагу на систему оцінювання: студенти отримують бали за лекційні заняття - 2,5 б. (на основі попередньої підготовки до лекції, використовуючи рекомендовані викладачем джерела: як навчальну літературу, так і відеоматеріали), за роботу на семінарах - до 5 б. (підготовка питань за планом та/або окремі доповіді), а також за самостійну роботу - до 5 б., яка оцінюється автоматично в системі Moodle в процесі проходження тестових завдань (від 5 до 10 б. За онлайн курс). Дисципліна пропонує широкий спектр додаткових видів роботи, які студент може вільно обрати і погодити з викладачем. Наприклад, якщо ви маєте бажання спробувати себе в науковій роботі, то можете обрати написання наукової статті або доповіді з виступом на студентській науковій конференції. Якщо ж ви більш схильні до глибоких розмірковувань в більш вільній від наукових вимог формі, то маєте можливість спробувати себе в написанні есею. Додаткові види роботи оцінюються до 20 б. В разі успішного виконання, вони формують гарну репутацію студента чи студентки, збільшуючи її/його соціальний капітал. Важливо пам'ятати, що зважившись на виконання додаткових видів роботи, ви маєте обов'язково погодити їх з викладачем і чітко сформулювати часові рамки та дедлайн. Підсумковою формою контролю якості та обсягу знань, умінь та навичок студентів є залік. Фактично, кожен студент в будь-який момент може побачити свій поточний результат в системі Moodle як по конкретній темі, так і загальний результат за курс. Бали, набрані студентами за всі види роботи за семестр в системі Moodle, складають її або його залікову оцінку за курс. Мінімальний бал для отримання заліку з дисципліни - 50 балів.

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

Загальний опис дисципліни

Основним предметом вивчення навчальної дисципліни «Релігієзнавство» є особливості формування, розвитку і функціонування релігійних систем в історії людства та сучасному світі. Релігієзнавство як комплексна дисципліна включає до свого складу філософію релігії, яка має тісні взаємозв'язки з іншими філософськими дисциплінами – етикою, філософською антропологією, аксіологією, соціальною філософією, політичною філософією, філософією історії - у процесі осмислення і пояснення світу (як дійсного, так і уявного). Релігієзнавство також нерозривно пов'язане з культурологією, мистецтвознавством, історією, археологією, соціологією, політологією, географією, етнографією та соціальною психологією.

На перший погляд, може здатися, що сучасна людина не потребує глибокої релігійної обізнаності, оскільки ми живемо в секулярному світі, тобто в світських суспільствах, де церква відділена від держави, а кожен громадянин/громадянка мають релігійну свободу. Проте так може здатися лише на перший погляд. Секулярність є виключним явищем європейської культури, значна кількість країн сучасного світу ніколи не були секулярними (наприклад, країни арабо-мусульманського світу). В деяких інших країнах, навіть, за умови широкої релігійної свободи, релігійний та політичний дискурси ніколи чітко не відмежовувалися (наприклад, США як країна передусім протестантів). Україна історично і культурно є частиною європейського світу, ми маємо надзвичайну релігійну строкатість суспільства (християни всіх конфесій, іудеї всіх напрямів та мусульмани різних традицій, буддисти, рідновіри тощо), що також є результатом історичного розвитку нашої держави та становить наш культурний спадок (релігійні тексти, свята і традиції, споруди). І незважаючи на те, що ми живемо в часи бурхливого наукового прогресу, розвитку інформаційних технологій і космічного туризму, явище релігійності людини нікуди не зникає, більш того, в наш час активно з'являються нові релігійні течії та рухи. Тому володіння мінімумом

релігієзнавчих знань є “must have” кожного свідомого громадянина чи громадянки.

Відповідно, метою навчальної дисципліни є формування релігійної обізнаності, що передбачає і обумовлює ряд ключових компетентностей людини інформаційного суспільства: здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, цінувати й поважати різноманітність і міжкультурні відмінності, бути критичним і самокритичним, здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Основною тенденцією розвитку сучасного світу є економічна та технологічна глобалізація і, водночас, релігійний, етнічний та культурний плюралізм. Тому особливої ваги набуває формування релігійної і загальнокультурної толерантності на основі ознайомлення з релігійними традиціями сучасного світу; формування стійких знань щодо основних понять, світоглядних установ та етичних норм, функцій і структурних компонентів релігії як феномену людської історії.

До основних завдань, які студенти разом з викладачем мають виконати по завершенню курсу, відносяться наступні: сформувати цілісне уявлення про релігію як важливу складову частину культури людства (як елемент її системи); ознайомитися з основними конституційно-правовими засадами щодо свободи совісті і релігійних переконань в Україні та світі; проаналізувати історію становлення і сучасний стан розвитку релігій в Україні; ознайомитися з історією виникнення релігійних вірувань народів світу; навчитися розрізняти доктринальні та культові особливості сучасних національних і світових релігій; навчитися правильно читати й аналізувати базові тексти різних релігійних систем; виявити вплив релігії на становлення та історичний розвиток різних народів, країн та регіонів світу; ознайомитися з історією формування нових релігійних рухів (неорелігій), специфікою їх функціонування в Україні та світі; сформувати толерантне ставлення до відмінних релігійних традицій; навчитися налагоджувати конструктивний

діалог на основі знань релігійної і соціокультурної специфіки різних народів світу.

Курс релігієзнавства передбачає чотири змістові блоки та вісім тем, з яких програмою дисципліни передбачені лекційні, семінарські заняття та самостійні роботи. Тривалість курсу – один семестр, протягом цього періоду один раз на два тижні відбувається спільне лекційне заняття для всіх студентів, які обрали релігієзнавство як вибіркову дисципліну, і також один раз на два тижні - семінар в кожній групі (всі студенти рівномірно розподіляються на групи Р-1, Р-2, Р-3).

Практичні поради та рекомендації до опрацювання курсу

Важливо звернути увагу на систему оцінювання: студенти отримують бали за лекційні заняття - 2,5 б., за роботу на семінарах - до 5 б. (підготовка питань за планом та/або окремі доповіді), а також за самостійну роботу - до 5 б., яка оцінюється автоматично в системі Moodle в процесі проходження тестових завдань. Навчальним курсом передбачено ряд додаткових науково-дослідних видів роботи, які студент може вільно обрати і погодити з викладачем. Наприклад, якщо ви відчуваєте хист до ґрунтовної наукової роботи, то можете обрати написання наукової статті або доповіді з виступом на студентській науковій конференції. Якщо ж ви більш схильні до глибоких роздумів в більш вільній від наукових вимог формі, то маєте можливість спробувати себе в написанні есею. Додаткові види роботи оцінюються до 20 б. В разі успішного виконання, вони формують гарну репутацію студента чи студентки, збільшуючи її/його соціальний капітал. Важливо пам'ятати, що обравши до виконання один з додаткових видів роботи, ви маєте обов'язково погодити його з викладачем і чітко поставити собі часові рамки та дедлайн. Підсумковою формою контролю якості та обсягу знань, умінь та навичок студентів є залік. Фактично, кожен студент в будь-який момент може контролювати свій поточний результат в системі Moodle як по конкретній темі, так і загальний результат за курс. Бали, набрані студентами за всі види

роботи за семестр в системі Moodle, складають її або його залікову оцінку за курс. Мінімальний бал для отримання заліку з дисципліни - 50 балів.

ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ

Загальний опис дисципліни

Курс покликаний здійснити спробу осмислити персоналізацію як одну з ключових тенденцій у розвитку сучасної освіти. Теми, які розглядаються в межах дисципліни «Персоналізація освіти», стимулюють до міркувань щодо таких питань: Чому сучасна освіта все більше відходить від принципів масової освіти, коли завданням проголошувалося, за висловом педагога Я.А. Коменського, «навчити всіх усьому»? Чому сучасна школа не може бути організована за стандартизованим принципом заводу чи фабрики? Чому недоречно розробляти уніфіковані навчальні програми, акцентувати на запам'ятовуванні теоретичного матеріалу та оцінювати тільки наявні знання, вміння і навички з конкретних предметів? Чому вчитель не має беззаперечного авторитету? Як впливають роки, проведені в авторитарній школі на інтелектуальну і моральні зрілість, на готовність бути активним громадянином у демократичному суспільстві? Зрештою якою має бути освіта, щоб кожен мав можливість реалізувати свій потенціал і зробити внесок у спільне благо, щоб адекватно дати відповідь на виклики сучасної складно організованої і надзвичайно динамічної цивілізації?

Європейські стандарти освіти, на які орієнтується Україна у здійсненні освітніх реформ, передбачають акцент на розвитку творчості, критичного мислення та особистісного потенціалу. Це вимагає нових підходів до організації навчального процесу, де усі учасники розглядаються як унікальні особистості, з власними інтересами, здібностями і можливостями, стилями навчання і ціннісними орієнтирами, домінуючими типами інтелекту тощо. Вироблення нових підходів відбувається з урахуванням освітніх можливостей, що надають сучасні цифрові технології, зокрема штучний інтелект, а також

цінностей сучасного західного суспільства, головними серед яких є: особистісна самореалізація, свобода, рівність, гідність, справедливість.

Зміст курсу «Персоналізація освіти» передбачає пошук відповіді на такі питання:

- Чому інфантильність є не тільки педагогічною, але і суспільною проблемою?
- Якими є критерії когнітивної, соціально-політичної та моральної зрілості особистості?
- Як пов'язані щастя та осмислене життя, з одного боку, та набуття чеснот, розвиток мультиграмотності, гнучких вмінь та мета-навичок, з іншого?
- Чому важливо систематично здійснювати аналіз та оцінку власного досвіду, думок, емоцій, переконань, цінностей і дій? Як це впливає на якість освіти?
- Що означає множинність людського інтелекту і як його можна розвивати?
- Як впливає на людину мислення вищого порядку, зокрема критичне і креативне? Які соціальні наслідки це може мати?
- Що означає вміти вчитися? Чи може людина з хорошими оцінками та дипломом про вищу освіту не вміти вчитися?
- Чому освіта має враховувати принципи роботи людського мозку? І як це впливає на зміну уявлень про те, як організувати ефективне навчання?
- Ким має бути вчитель, щоб сприяти індивідуальній освітній траєкторії учня? Наскільки радикально має змінитися його роль в освіті?
- Як можна організувати освіту згідно з принципами і цінностями демократії участі? У якому сенсі можлива рівність між вчителем і учнями?
- Як цифрові технології сприяють персоналізації освіти впродовж життя?
- Поява штучного інтелекту – це загроза для освіти чи якісно нові можливості?

Практичні поради та рекомендації до опрацювання курсу

Зміст курсу та завдань у його структурі відповідає принципу персоналізації освіти. Він реалізується через різні формати рекомендованих матеріалів (тексти, відео, презентації) до лекцій та до семінарів, перелік онлайн-курсів та тем групової роботи, різні види додаткових видів робіт. Студент може обрати те, що більше відповідає його інтересам, стилю навчання та амбіціям. Головне все робити вчасно, осмислено і якісно.

Навчання на курсі організоване за моделлю перевернутого класу. Це, з одного боку, вимагає від студентів підготовки до лекцій, а з іншого, робить навчання більш цікавим та ефективним. Адже лекції відбуваються в інтерактивному форматі, студенти можуть задати питання, уточнити те, що незрозуміле, висловити свою аргументовану думку, погодитися чи не погодитися з тим, про що йдеться на лекції, навчити чомусь як інших студентів, так і викладача. Однак усе це стає можливим, якщо студент готується до заняття, опрацьовуючи рекомендовані матеріали.

Корисно звернути також увагу на те, що курс побудований на міждисциплінарному підході, залучає та актуалізує знання студентів із різних, передусім психолого-педагогічних, дисциплін. Однак водночас пропонує цілісний і критичний погляд на причини та напрямки трансформації сучасної освіти з урахуванням результатів досліджень у галузі нейронаук, що стимулює до власних міркувань і рефлексії щодо здобутих знань у цій царині. Серед рекомендованих джерел немає підручників, але є цікаві і різнопланові тексти, розділи книг сучасних авторів, відео. Тому акцент робиться не на запам'ятовуванні теоретичного матеріалу, а на розвитку самостійного мислення та виробленні власного судження щодо тенденцій розвитку сучасної освіти, напрямків її персоналізації.

Одна із тем курсу присвячена осмисленню ролі цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, в освіті. З цієї теми пропонується підготовка групового проєкту на обрану тему. З іншого боку, одним із завдань освіти, а

також курсу «Персоналізація освіти», є навчитися правильно використовувати ці технології. Тому варто звернути увагу на ШІ-політику в межах цього курсу.

Самостійна робота передбачає різні завдання: до деяких тем – це тести до рекомендованих матеріалів, до інших – тематичні онлайн-курси. Крім того, є завдання написати есе та підготувати плакат.

Результати навчання студентів відображуються у журналі оцінок. Навчання на курсі завершується проходженням підсумкового тесту, який узагальнює матеріал усіх тем, а також містить одне питання відкритого типу на висловлення власної думки і власної оцінки змісту курсу «Персоналізація освіти».

СХОДОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Загальний опис дисципліни

Дисципліна «Сходознавчі студії» доступна для вибору тільки для студентів заочної форми навчання.

Предметом навчальної дисципліни є східна філософія, етика, естетика, культурологія й релігієзнавство країн Сходу. Основна увага курсу сфокусована на Китаї та Японії. Вивчення дисципліни здійснюється на принципах мультикультуралізму – поваги до інших культур. Курс знайомить студентів із філософськими ідеями Сходу і дає змогу простежити їхній вплив на історію та сучасність.

Мета курсу – навчити характеризувати основні поняття й основні напрями східної філософії, ознайомиться зі засадничими філософськими текстами. Після опанування навчальної дисципліни студент дізнається про найпоширеніші релігії Сходу, навчиться оцінювати культурні практики Сходу, простежувати вплив філософії на них і порівнювати явища культури східної та західної традицій. Навчальна дисципліна дасть змогу навчитися безконфліктній комунікації, цінувати й поважати різноманітність і мультикультуралізм, а також сприяє розвитку загальної ерудиції.

Завдання дисципліни:

- ознайомити з основними напрямками східної філософії;
- показати вплив східних філософських ідей на культуру, мистецтво, релігію та соціальні практики;
- навчити порівнювати культурні феномени різних традицій у безконфліктний спосіб;
- формувати толерантне ставлення до культурного розмаїття;
- розвинути глобальний світогляд та самопізнання;

Опанування дисципліни здійснюється аудиторно й самостійно. Передбачено дві лекції та два семінарських заняття. Лекції виконують роль вступу до дисципліни та дають можливість познайомитися з основними філософськими школами. Самостійна робота передбачає самостійне опрацювання тем курсу. Самостійне вивчення розширює базові знання, які подаються на лекції. Закріплення, обговорення й поточний контроль здійснюється під час семінарів. Семінари проходять у вигляді колоквиуму. Студенти готують теми, які опрацьовували під час самостійного вивчення дисципліни. На семінарах відбувається обговорення тем.

Важливою частиною самостійної роботи є виконання творчого проєкту, у межах якого студенти можуть вдосконалити свої дослідницькі навички й проявити творчі здібності. Для виконання проєкту необхідно обрати одну з тем, запропонованих на курсі. Теми можна модифікувати за узгодженням з викладачем. Потім слід самостійно підібрати й опрацювати літературу до обраної теми. Осмислити прочитане. Викласти основні думки у вигляді есе, а також підготувати презентацію й виступити з презентацією на семінарі.

Оцінювання курсу здійснюється за кількістю балів. Студенти, які мають більше 50 балів, отримують залік. Бали можна отримати за відвідування лекцій, роботу на семінарах, самостійне опрацювання тем курсу й виконання контрольних тестів до тем, підготовку та презентацію творчого проєкту.

На допомогу студенту розроблено електронний курс, який побудований так, щоб бути максимально зручним і доступним для дистанційної роботи. На курсі доступні відеозаписи лекцій, наявні інструктивні матеріали з відповідями на часті запитання студентів, розміщені презентації та інші супровідні методичні матеріали. Кожна тема містить посилання на усю необхідну методичну й навчальну літературу. Не треба витрачати зайвий час, щоб шукати підручники, бо все необхідне для роботи вже доступне для студента.

Політика дисципліни «Сходознавчі студії» – відкритість до студента. На курсі доступні демонстраційні варіанти усіх питань, які потім складають контрольний тест до теми. Тобто складні питання тестів не стануть для студентів неприємною несподіванкою.

Також визнаються і зараховуються результати неформальної освіти. Заохочуємо пройти курси на платформі Coursera. Проходження курсу *Chinese Culture and Contemporary China* зараховується як виконання творчого проєкту й оцінюється в 20 балів. Проходження курсу *Classics of Chinese Humanities: Guided Readings* зараховується як блок самостійної роботи й оцінюється в 64 бали. Свідченням про успішне проходження зазначених онлайн курсів є електронний сертифікат.

Заохочуємо до читання наукової періодики, яка допоможе при підготовці до занять: [«Сходознавство»](#), [«Східний світ»](#), [«Китаєзнавчі дослідження»](#).

Практичні поради та рекомендації до опрацювання курсу:

1. Уважно ознайомтеся з інструктивними матеріалами до курсу, які містяться в розділі «Довідник студента». Це допоможе зорієнтуватися під час вивчення дисципліни.
2. Прослухайте лекції, а потім у міжсесійний період опрацюйте основні вісім тем курсу, підготуйтеся до семінарів й виконайте творчий проєкт. Користуйтеся методичними матеріалами.

3. Опрацювання кожної теми здійснюється за таким алгоритмом. Спочатку слід ознайомитися з основною літературою до теми й прочитати пропоновані конспекти до теми. Потім необхідно потренуватися на пробному тесті, який містить усі питання до теми. Після цього слід виконати контрольний тест до теми, який складається із завдань пробного тесту, обраних випадковим чином.
4. Звертайте увагу на додаткові матеріали й посилання. Додаткові відео будуть цікаві й збагачують загальну ерудицію. Також додаткові матеріали можна використовувати під час підготовки до творчого проєкту.
5. У разі виникнення труднощів зв'яжіться з викладачем. Завчасне інформування викладача дозволяє усунути основні проблеми, з якими зіштовхуються студенти заочної форми навчання.

РОБОТА З ТЕКСТОВИМИ, АУДІО- ТА ВІДЕОМАТЕРІАЛАМИ: МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

У сучасному перенасиченому інформацією світі вміння критично працювати з текстовими, аудіо- та відеоматеріалами стає не лише корисною навичкою, але й нагальною необхідністю незалежно від фаху та роду діяльності. Особливо це важливо для студентів, коли вони вивчають дисципліни загальносвітоглядного спрямування і зустрічаються з різними ідеями, концепціями, інтерпретаціями і підходами, які подекуди суперечать одне одному. Як не загубитися у такому розмаїтому потоці і виробити власне ставлення до актуальних проблем, що стосуються різних сфер динамічного соціокультурного світу? Вибіркові дисципліни кафедри філософії покликані навчити студентів свідомо формувати власну позицію на основі критичного опрацювання інформації, представлені у різному форматі, розвивати здатність до раціональної аргументації, здійснювати рефлексію щодо підстав власної позиції, розширювати власні інтелектуальні горизонти.

Для цього варто навчитися розглядати рекомендовані до опрацювання матеріали (фрагменти класичних філософських текстів, уривки з творів сучасних авторів, художні фільми, релевантні до окремих тем відео, аудіоподкасти, зрештою лекції викладачів) не лише як джерело знань, але й стимул для власних роздумів та власної критичної оцінки. Ефективне опрацювання рекомендованих матеріалів вимагає від студента не пасивного сприйняття і подальшого запам'ятовування, а активної аналітичної і вдумливої роботи. Критичне осмислення різних видів матеріалів, що рекомендуються до вибіркового філософських дисциплін, дозволяє побачити глибші сенси, розпізнати маніпуляції, оцінити обґрунтованість доказів та розвинути власну здатність до самостійних висновків.

Для того, щоб зробити процес навчання більш структурованим, усвідомленим і результативним, візьміть до уваги наведені нижче методичні вказівки, складені на основі Розділу 4. Будьте критичним читачем, слухачем і

глядачем з книги Ruggiero V. *The Art of Thinking: A Guide to Critical and Creative Thought*. І пам'ятайте, що справжнє навчання починається тоді, коли ви не лише читаете, слухаете чи дивитесь, але й ставите запитання, аналізуєте та висловлюєте власні обґрунтовані судження.

Робота з текстовими матеріалами (філософськими першоджерелами, статтями чи розділами книг сучасних авторів): стратегія критичного читання.

1. *Перегляньте текст*, щоб отримати загальне уявлення про основну тему, структуру та аргументацію. Приділіть увагу заголовкам, анотаціям, висновкам. Визначте, яка проблема обговорюється та яку позицію займає автор.
2. *Поміркуйте над своїми поглядами*. Запитайте себе: які уявлення ви маєте про цю тему? Які упередження на користь або проти точки зору автора у вас сформовані і як це може завадити вам об'єктивно її сприйняти?
3. *Прочитайте роботу*. Активно аналізуйте текст, не приймаючи твердження автоматично. Визначайте ключові терміни, аргументи і типи доказів. Підкреслюйте важливі місця, залишайте помітки на полях. Запишіть головні ідеї, які відображують позицію автора.
4. *Оцініть*: Задайте питання: чи є докази, наведені автором, релевантними, тобто чи мають вони відношення до того, що він стверджує? І чи достатньо цих доказів, щоб вважати авторську позицію обґрунтованою? Шукайте можливі упередження або логічні помилки автора.
5. *Висловіть власне судження*: з чим ви погоджуєтесь, що ставите під сумнів і чому. З автором можна погодитися частково, можна повністю погодитися або повністю не погодитися. Головне – вміти пояснити, на чому базується ваша згода чи незгода.

Робота з аудіоматеріалами (лекціями, подкастами): стратегія критичного слухання.

1. *Відкиньте попередні уявлення*. Подумайте над заявленою темою: що ви про неї знаєте, які маєте власні упередження щодо неї і абстрагуйтеся

від них. Адже вони можуть вплинути на сприйняття почутого і блокувати розуміння того, про що говорить спікер.

2. *Зосередьтеся на повідомленні.* Підготуйтеся до активного слухання: зосередьтеся на змісті повідомлення, уникайте відволікання. Особливо це важливо, якщо ви не погоджуєтеся зі сказаним.
3. *Визначте ключові твердження і підтверджуючу інформацію:* виділяйте для себе головні тези, аргументи та докази, записуйте ключові моменти.
4. *Оцініть повідомлення:* подумайте, чи є виклад матеріалу логічним, чи підтверджені аргументи доказами, чи були спроби емоційного впливу на слухачів.
5. *Сформулюйте власне судження,* враховуючи почуті аргументи та засвоєне вами з інших джерел.

Робота з відеоматеріалами (відеолекції, документальні та художні фільми, тематичні відео): стратегія критичного перегляду.

1. *Перегляньте відеоматеріал для загального уявлення.* Визначте тему, загальну структуру та головну ідею відеоматеріалу. З'ясуйте, яка основна проблема обговорюється у відео або повідомляється візуальними засобами?
2. *Поміркуйте над своїми уявленнями та упередженнями.* Запитайте себе: чи є у мене схильність приймати або відкидати інформацію через симпатію або антипатію до представлених ідей чи особистостей? Спробуйте абстрагуватися від власних упереджень, щоб об'єктивно оцінити зміст і аргументи.
3. *Проаналізуйте побачене.* Зосередьтеся на змісті повідомлення, його структурі. Сконцентруйтеся на деталях: фразах, образах, жестах, інтонації, музичному супроводі. Зверніть увагу на візуальні елементи, які підсилюють аргументацію. З'ясуйте, які елементи використовуються для переконання: слова, аргументи, образи, музика, емоції. Занотуйте ключові та/або спірні моменти, які потребують обговорення.

4. *Оцініть якість аргументації та вплив візуальних елементів.* Подумайте, чи збігаються візуальні і словесні твердження з фактичними даними, наскільки глибоким та правдоподібним є те, що ви почули і побачили, наскільки це співпадає з вашим досвідом або суперечить йому. Оцініть, як візуальні елементи (зображення, відео, анімація) підтримують або, навпаки, спотворюють головну ідею.
5. *Сформулюйте власну позицію.* Визначте, з чим ви погоджуєтесь, а що ставите під сумнів і чому. Зверніть увагу на те, чи допомогло відео вам побачити проблему з нового ракурсу або переосмислити власні уявлення. Обґрунтуйте свою думку, спираючись на аналіз аргументів і візуальних елементів. Використовуйте матеріали при обговоренні на занятті, для розширення власного фонового знання, для написання есе тощо.

Отже, запропоновані стратегії критичного читання, слухання та перегляду є важливим інструментом для глибшого розуміння матеріалів, які вивчаються у вибіркових дисциплінах. Кожна з цих стратегій передбачає п'ять кроків, націлених на активну роботу, усвідомлене сприйняття, осмислення зв'язку з уже наявним знанням і виробленням власної аргументованої позиції. Відмінності між цими трьома стратегіями несуттєві і стосуються особливостей формату і представлення інформації. Практикування цих навчальних стратегій допомагає не лише засвоювати інформацію, але й аналізувати її, оцінювати обґрунтованість аргументів, розвивати самостійне системне, критичне і рефлексивне мислення. Зрештою акцент на розвитку якісного мислення і розумінні складних процесів є ключовим завданням філософської освіти.

ЗАСАДИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Студент, вступаючи до університету, стає частиною академічної спільноти, тобто тієї спільноти, яка функціонує і розвивається за правилами академічної доброчесності. Студенти є здобувачами освіти, тому вони як і викладачі мають дотримуватися принципів академічної доброчесності. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Академічна доброчесність підтримує наукову етику – сукупність установлених та визнаних академічною спільнотою норм і правил поведінки працівників і здобувачів освіти.

Академічна доброчесність передбачає слідування академічним цінностям, серед яких і ті, що є гаслом нашого університету: Істина, Творчість, Свобода. Способи дотримання академічної доброчесності та санкції за її порушення описані в нормативних документах КДПУ.

[Кодекс академічної доброчесності КДПУ⁹](#)

[Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у КДПУ¹⁰](#)

[Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти КДПУ¹¹](#)

⁹ Кодекс академічної доброчесності КДПУ. КДПУ: Кривий Ріг, 2021. URL: <https://kdpu.edu.ua/pro-nas/dokumenty-universytetu/normatyvna-baza.htm> | (дата звернення: 21.11.2024).

¹⁰ Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у КДПУ (зі змінами та доповненнями на підставі рішення Вченої ради університету від 11.02.2021, протокол № 8; від 29.06.2023 р., протокол № 13; від 26.09.2024 р., протокол № 3; від 14.11.2024 р., протокол № 5): Кривий Ріг, 2024. URL: <https://kdpu.edu.ua/pro-nas/dokumenty-universytetu/normatyvna-baza.html> (дата звернення: 21.11.2024).

¹¹ Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти КДПУ. КДПУ: Кривий Ріг, 2019. URL: <https://kdpu.edu.ua/pro-nas/dokumenty-universytetu/normatyvna-baza.html> (дата звернення: 21.11.2024).

Загальними засадами, принципами та фундаментальними цінностями академічної доброчесності в Криворізькому державному педагогічному університеті є:

- *повага до інших, рівність та соціальна справедливість* – повага до гідності інших, на благо колегіальності та співпраці з іншими учасниками освітнього процесу;
- *чесність* – систематичне уникнення шахрайства, обману, крадіжок та будь-якої безчесної поведінки;
- *законність* – суворе дотримання в діяльності членів академічної спільноти норм чинних нормативно-правових актів України, зокрема й локальних правових актів Університету, а також стимулювання до цього інших;
- *відповідальність* – сумлінне та неухильне виконання покладених обов'язків, завдань та функцій, дотримання посадових інструкцій, положень, правил, здатність відповідати за результати своєї діяльності та взятих на себе зобов'язань;
- *самовдосконалення та вдосконалення системи* – учасники освітнього процесу визнають важливість та докладають максимальних зусиль до постійного вдосконалення освітньої системи, зокрема через власний професійний розвиток;
- *справедливість* – неупереджене, однакове ставлення до усіх учасників освітнього процесу, позбавлене дискримінації та нечесності;
- *компетентність та професіоналізм* – здобувачі освіти та працівники Університету зобов'язані підтримувати найвищий рівень компетентності у сфері професійної діяльності та навчання;
- *прозорість та інформаційна відкритість* – вільний доступ до ресурсів інформації та документів (див.: Кодекс академічної доброчесності).

Найчастіше (але не завжди) під порушенням академічної доброчесності мається на увазі списування, плагіат, фальсифікація, крадіжка інтелектуальної

власності тощо. Такі факти недоброчесності караються відповідними санкціями. «7.9. Підтверджені факти недотримання здобувачами вищої освіти Університету норм наукової етики, академічної доброчесності можуть бути підставою для відрахування здобувача з Університету» (див.: Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти¹²).

Але академічна доброчесність не зосереджується тільки на недопущенні згаданих вище фактів. Академічна доброчесність більшою мірою концентрується на формуванні доброчесного середовища і провадженні доброчесної поведінки. Таким чином, щоб бути доброчесним (і не лише на вибіркових дисциплінах) студенту варто:

- вчасно і повно дізнаватися інформацію щодо обраних вибіркових дисциплін, самостійно перевіряти цю інформацію, звертатися до деканату та викладачів;
- контролювати зарахування на відповідний обраний курс і відповідність розкладу в курсі та на факультеті;
- самостійно контролювати отримані оцінки протягом семестру та відповідно планувати своє навчальне навантаження так, щоб отримати в залік позитивну оцінку за результатами роботи протягом семестру;
- відвідувати заняття, не пропускати заняття без поважних причин (повідомляти викладача про такі);
- брати активну участь в заняттях, відповідати на питання, брати участь в обговореннях;
- вчасно і самостійно готуватися до занять, опрацьовувати наданий викладачем матеріал і готувати власний конспект на задані питання;
- підтримувати контакт з одногрупниками, викладачем та деканатом.

¹² Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у КДПУ (зі змінами та доповненнями на підставі рішення Вченої ради університету від 11.02.2021, протокол № 8; від 29.06.2023 р., протокол № 13; від 26.09.2024 р., протокол № 3; від 14.11.2024 р., протокол № 5): Кривий Ріг, 2024. URL: <https://kdpu.edu.ua/pro-nas/dokumenty-universytetu/normatyvna-baza.html> (дата звернення: 21.11.2024).